

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Pest Megyei Szervezete
Olvasószolgálatos Műhely

Összevont kulturális intézmények a gyakorlatban
Cegléd, 2014. április 23.

„Egymást segítve”
Azt keresd, ami összeköt!

1995-ben az UNESCO katalán javaslatra A KÖNYV NAPJÁ-vá nyilvánította április 23-át. Április 23-án halt meg William Shakespeare és Miguel de Cervantes. Azt tűzték ki célul, hogy fedezzük fel az olvasás szépségét, és ösztönözzük egymást a könyvek forgatására. Ezzel mindannyian egyetérthetünk. Egy felmérés szerint az emberek 12 %-a semmit nem olvas, 14 % mondja magát rendszeres olvasónak.

**Hogy sok-e ez vagy kevés, az nézőpont kérdése, és ezt most ne firtassuk.
Ez a nap A SZERZŐI JOGOK NAPJA is.**

BEMUTATKOZÁS

A településünk az agglomerációs gyűrű külső szélén helyezkedik el, Budapesttől 26 km távolságra (*Veresegyháztól 3, Gödöllőtől 12 km, Órbottyán közvetlen szomszédságában*).

Lakóinak száma kb. 7800 fő, az állandó lakosok száma folyamatosan növekszik, bár az utóbbi években kissé lelassult ez a folyamat. Az utóbbi 10-15 év alatt nőtt duplájára a lakosság száma. A növekedésnek vannak előnyei, de hátrányai is: az új beköltözők általában a fővárosban dolgoznak, s csak nagyon kis részük vesz részt a község életében. Többnyire nem is tájékozódnak a helyi kulturális lehetőségekről.

Egy kis történelem:

A terület évszázadok óta legnagyobb részben a Váci Püspökség, kismértékben a veresegyházi gazdák birtoka. A XX. század fordulója körül a Püspökség birtokértékesítése után a területen 3 nagybirtokrész alakult ki:

1898. 478 kat. hold. kincstári birtok

1903. 1135 kat. hold Roheim birtok

1907. 659 kat. hold. Palotai birtok

Az 1910-re elkészített parcellázási térkép 970 lakótelket, névvel ellátott úthálózatot, templom, iskola, temető és piac helyét is kijelöli. **Roheim Sámuel** a fiáról, aki később világhírű etnográfus lesz utcát és a Magas partot Géza hegynek neveztetni el. **Az értékesítések dátumát 1910. október 1-jével jegyezték be,** függetlenül a vásárlás időpontjától. **Ezt az időpontot tekinthetjük tehát a község**

születésnapjának. A cselédek és mezőgazdasági munkások mellé zömében újpesti munkások és kistisztviselők települnek. Az 1911-ben meginduló vasúti közlekedés még a Roheim-telepnek nem biztosít vasúti megállót.

Egy kis „könyvtártörténet”:

1924-ben Fekete János tett először javaslatot községi könyvtár létesítésére, amikor könyvek adományozására hívta fel a lakosság figyelmét. Vele együtt első támogató volt Medve János, ám legtöbbit Havrik Ferenc ajánlott fel. A felhívásra hamarosan összegyűlt mintegy 80 kötet, mely akkoriban már könyvtárnak számított. Ez az iskolában, egy szekrényben tárolták, kezelői az iskola tanítói voltak. A legközelebbi könyvekkel kapcsolatos feljegyzés Gönczi László kihelyezett tanácsi megbízott **1955-ben** keltezett jelentésében található, melyben kéri, hogy az amúgy is szűk tanácsi irodába ömlesztett, mintegy 250 kötet könyvet helyezték máshova. A könyvek az iskolába kerültek, a könyvtárosi feladattal Pető Ilona tanítónőt bízták meg, majd Dobra Györgyi tanítónő vette át a feladatot. Az **1958-as** beszámolója szerint már 324 kötet volt, melyből községi könyvtárként 82 kötetet tartottak nyilván, a többi a nevelői szakkönyvtárhoz tartozott. A községi és iskolai könyvtárat továbbra is együtt tartva, kezelésével Tóth Mária tanítónőt bízták meg, a 465 kötet elhelyezésére továbbra is egy szekrény állt rendelkezésre. **1960-ban** tanácsi pénzből 87 kötetet vásároltak, ugyanakkor Dobróczy Zoltán közbenjárására a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 396 db használt ifjúsági irodalmi könyvet ajándékozott a községnek.

A könyvtárat **1963-ban** a tanácsház egyik raktárhelyiségében helyezték el. A könyvtár állománya **1964-ben** 2521 kötet, az olvasók száma 240 fő. Mivel a tanácstermet házasságkötő teremé alakították át, a felszabadult helyiségbe költözhetett át a könyvtár.

Ezekben az években egyre sürgetőbbé vált egy rendes, új kultúrház építése, ám erre központi támogatást csak úgy kapott a Községi Tanács, hogyha a kultúrház egyben magába foglalja a községi könyvtárat is. A felépült Klubkönyvtárban (**1967**) összevontan helyezték el a községi könyvtár és az iskolai könyvtár állományát.

Az új iskola felépülése után külön általános iskolai könyvtártermet alakítottak ki, az ifjúsági könyvek átkerültek a Klubkönyvtárból az iskolába.

A Klubkönyvtárból Ady Endre Művelődési Ház lett, majd **2004** januárjában az átépítés után Erdőkertesi Faluház és Könyvtár néven működött tovább.

(Az adatok a 100 éves Erdőkertes c. monográfiából származnak.)

Tehát itt nem beszélhetünk tipikus összevonásról, az élet hozta úgy, hogy a „köz művelésére” a kétféle intézmény szimbiózisban működjék.

Mi a helyzet ma?

Az intézmény fenntartója Erdőkertes Község Önkormányzata.

Általános gyűjtőkörű C típusú közművelődési nyilvános könyvtár vagyunk, a teljes állomány szabadpolcon van elhelyezve. Könyvraktárunk nincs, és ennek nagyon érezzük a hiányát.

A Szikla integrált könyvtári rendszert használjuk, számítógépes nyilvántartással rendelkezünk, ezáltal áttekinthetőbb az állomány, könnyebb a keresés. A vonalkódos rendszer használatával gyorsabb, pontosabb a kölcsönzés és a különböző statisztikák elvégzése.

A legutóbbi statisztikai adatokból:

A könyvtári állomány 2013. december 31-én: 20 858 db

2013-ban 1428 kötet könyvet vételeztünk be. A **költségvetésből 145 ezer** forint értékben vásároltunk, **200 ezer** forint értékben a **Márai program** pályázat keretén belül válogathattunk. A lakosságtól is folyamatosan kapunk könyveket. Ezeket válogatás után egy részét bevételezzük, a többit továbbadjuk különböző intézményeknek (*Szociális Otthon, határon túli iskolák, kisebb intézmények stb.*)

Beiratkozott olvasó: 386 fő, ebből 190 fő 14 év alatti, 158 fő 14-65 év közötti, 38 fő 65 év feletti. **Új beiratkozó:** 163 fő.

Az év során 5685 db könyvet kölcsönöztek ki olvasóink, ebből a 14 éven aluliak 1515 db-ot.

A helyben használt dokumentumok száma: 1544.

2013-ban a Nők Lapja és a Praktika újságra fizettünk elő, lakossági felajánlásból két periodikát kapunk (Civil Hírlap, Nyitott Szemmel). (*Öt évvel ezelőtt még közel ötven újságra tudtunk előfizetni.*)

Könyvtárközi kérésünk 19 db dokumentum volt, irányunkba 3 kérés érkezett.

Könyvtári rendezvények (pl. közönségtalálkozó, könyvbemutató) 19 alkalommal volt, melyen összesen 507 fő vett részt. **Könyvtári órát** 16 esetben tartott a könyvtáros, ezen 385 fő vett részt (*óvodások, iskolások*).

A Könyvtár feladataul tűzte ki, hogy Erdőkertes, és a környező települések lakosai számára biztosítsa az információhoz való szabad hozzáférést, a magyar és az egyetemes szép-, szak- és ismeretterjesztő irodalom alkotásain keresztül. Információs szolgáltatásaival, sokszínű kulturális programjaival szolgálja a lakosság – kulturális – igényeit.

Ezt nem tehetné meg, ha a településen az 1 fő könyvtáros látná el csupán a könyvtári munkát.

Az intézmény teljes létszáma az intézményvezetővel együtt 5 fő: 1 könyvtáros, 1 művelődésszervező, 1 gondnok-karbantartó, aki a technikai és informatikai feladatokat is ellátja, és 1 takarító van állományban. Az intézményvezető és a szakalkalmazottak munkáját közcélú munkavégzésre kirendelt munkatársak segítik. Tavalý pályáztunk 2 fő kulturális közfoglalkoztatására, akik december 1. óta tevékenykednek nálunk (*április 30-ig!*). Ezért mertük beütemezni januárra az állományi leltár elkészítését. Az elmúlt években önkéntes munkásokat is foglalkoztattunk (takarítói munkahelyen).

A Könyvtár és a Faluház esetünkben szerves egységet képez, a könyvtáros a közművelődési programok aktív közreműködője (fotós, videós, jegypénztáros, terem-beszédő, pályázatíró stb.) és a többi munkatárs is részt vesz a könyvtári programok szervezésében és lebonyolításában is.

2011-ben NKA-s pályázatból készítettünk egy **könyvtári tájékoztató füzetet** azzal a céllal, hogy információkat nyújtsunk a könyvtár működéséről, szolgáltatásainkról. Természetesen az jól látható, hogy amit abban bemutattunk, az csakis egy csapatmunka során jöhetett létre.

A képes kiadvánnyal az új beköltözőknek az érdeklődését kívántuk felkelteni, egyben segítséget nyújtani vele a beilleszkedésükhöz.

Fontosnak tartjuk, hogy látogatóink értesüljenek az általunk kínált lehetőségekről, s azt is, hogy bennünket számon tartsanak, mint információs és „kulturális pontot”.

Nézzünk át egy kicsit a „másik” oldalra is:

A közösségi művelődés „résztérületen” arra törekszünk, hogy minden korosztálynak és rétegnek változatos programokat kínáljunk, s ezeket az egyre nehezedő körülményeket is figyelembe véve tegyük.

Nyitott, kezdeményező, pezsgő közösségi, társadalmi életet indukálunk, hogy minél több helyi és környékbeli polgár töltsen nálunk hasznosan szabadidejét. Felkutatjuk és bemutatjuk községünk értékeit, történeti emlékeit, és művészeti csoportjaink, képzőművészeti kiállítások által mutatjuk be napjaink kultúráját. Színházi előadásokat, koncerteket szervezünk, havonta-másfélhavonta új kiállításokat nyitunk, melyek irodalmi-zenei események egyben.

A legifjabbakkal a kapcsolat főként intézményes keretekben valósul meg. Rendkívül jó az együttműködés a Ki Akarok Nyílni Óvodával, a Neumann János Általános Iskolával és a Szó-Fogadó Iskolával, de kapcsolatot ápolunk a környezetben más intézményekkel is, kiállítások, vetélkedők kapcsán.

Az óvoda és iskolák nagyobb létszámot mozgató rendezvényei nálunk vannak (*Ovi-buli, farsangi bálók, mesemondó-, versmondó-, és dalverseny, évnyitó-évszáró, kiállítások, stb.*). A veresegyházi Montessori Iskola mellett a Waldorf Iskola számára is biztosítottunk már kiállítási és bemutatkozási lehetőséget.

Programjaink a kimondottan gyermek-rendezvények kivételével általában minden korcsoportnak szólnak: a színházi előadások, a kiállítások, a nemzeti, társadalmi ünnepeinkhez kapcsolódó események. Egészségnapot, Pályaválasztási tanácsadónapot, „Családi nap a természetben” túrákat, vetélkedőket, könyvtári közönségtalálkozókat szervezünk.

Ugyancsak az *ünnepekhez kötődő kézműves foglalkozások*, amelyeken a manuális tevékenységek mellett az ünnepkör hagyományairól is szó esik (farsang, Húsvét, Mindenszentek, Advent).

A községi nagyrendezvények megszervezése, lebonyolítása is a mi feladatunk.

Nyaranta **színjátszótabort** szervezünk, ami kezdetben olvasótábor volt, s az olvasmány-élmények dramatizálása következtében alakult át színjátszóvá. Ezen

kívül **néptánc-tábort** kézműves foglalkozásokkal ötvözve, **honismereti és természetjáró tábort**, és a legújabb kreáciánk a **Kultúra tábor**, ami a nevéből is látszik, a természetjárást egészítettük ki kulturális programokkal, múzeumlátogatással, irodalmi és építészeti ismeretekkel.

Egyik célkitűzésünk, hogy felkutadjuk a környékünkön található irodalmi és történelmi emlékeket, s ezt „behozzuk” a köztudatba, főleg a diákok számára, akiknek így a tananyag emberközelivé válik és könnyebben elsajátíthatóvá.

A „**Petőfi a Galga-mentén**” címmel összeállított vetélkedőnk is ezt a célt szolgálta, s emellett kutatásra, versengésre is készítette a diákokat – mivel a kistérség iskoláit is meghívtuk. A díjazás mellett valamennyi résztvevőt elvittünk az aszódi Petőfi Múzeumba, ahol dr. Asztalos István nyugalmazott múzeumigazgató mesélt az ifjú Petőfiről.

Az előbbieken – a teljesség igénye nélkül felsorolt - közművelődési programok megvalósításában nagyon hasznos egy könyvtáros munkatárs.

Szakmai kapcsolatainkat mindkét intézménytípus országos, megyei, (kis)kistérségi szervezeteivel tartjuk, a szakmában működő egyesületekkel szintén.

A település intézményeivel, a helyi és környékbeli civil szervezetekkel, az egyházakkal az együttműködésünk jó, rendezvényeiknek helyet adunk, programjaikban részt veszünk. Figyelemmel kísérjük a környékünkön a kulturális eseményeket, és igyekszünk azokon részt venni.

Nyolc évvel ezelőtt csatlakoztunk a GKRTE-hez, ami által még szélesebb körben értesülhet célközönségünk a programjainkról (*honlap, nyomdai kiadványok*).

2011 óta megjelenünk a HUNGARYCARD katalógusában is.

A **Gödöllői Műsorfüzetben** 2008 januárjától jelentethetjük meg (díjmentesen) programjainkat. A negyedévente megjelenő újságból a Gödöllő-környéki települések lakói is értesülnek kulturális kínálatunkról.

Intézményünk honlapja 2009. tavasza óta nyújt naprakész információkat a rákattintó érdeklődőknek.

A gödöllői Művészetek Háza vezetésével és munkatársaival kiépített kapcsolat következtében hívtak meg bennünket a TÁMOP 3.2.3/09/2 KMR pályázat konzorciumi tagjának. 19 hónapos programot dolgoztunk ki, tizenöt szakkört (+ egyet ismétlődően) – ebből négy közel másfél évig tartott – és négy nyári tábort építettünk a programba. Ezek megvalósításához 1.609.368.-Ft-ot fordíthattunk eszközbeszerzésre, és közel egymilliót anyagköltségekre. (*Összesen 60.648.504.-Ft-ot nyertünk, ebből a miénk 21.795.257.-Ft volt.*)

A programban 1.609.368.-Ft-ot fordíthattunk eszközbeszerzésre, és közel egymilliót anyagköltségekre. Erre az időszakra négy fő szakkörvezetőnk bére felszabadult a költségvetésünkben, továbbá az éves munka során az anyagköltségre tervezett kb. 80-90.000.-Ft-ot, az irodaszerekre számított összeg kb. 90 %-át, a telefonköltségünket és a postaköltségünk 60 %-át tudtuk ebből fedezni.

Ennek következtében gazdagodtunk három komplett számítógéppel, hozzá szoftverekkel és vágóprogramokkal, videókivetítővel, kamerával, fényképezőgéppel, rézkarcpréssel, dekopír-fűrészsel.

Konklúzió

Az elmúlt években a gazdasági helyzet nem annyira pozitív változása arra ösztönzi a döntéshozókat, hogy az erőforrásokat nem szabad szétforgácsolni. Nem nagyon lehet párhuzamosan a két intézménytípust finanszírozni, különösen a viszonylag kisebb településeken, és itt nem is a „kistelepülés”-ekre gondoltam.

Ahol összevonásokról kell dönteni, bizonyára sok érdek sérül. A változásoknak általában nem nagyon szoktunk örülni – bár, ha belegondolunk, a változásokat nekünk magunknak kellene előidézni, s ezt meg is tesszük. Erről szól az innováció.

A mi szakmánknak – a mi szakmáinknak – arra kell törekednie, hogy olyan fúzió, olyan kompromisszum köttessék, ahol a változásokat elszenvedők a lehető legkisebb mértékben sérülnek, s a változás a célközönségünk javát szolgálja.

Hiszen végül is mi ezért vagyunk. A köz, a közösség szolgálatára. És ezt nem szabad elfelejtenünk.

Pallag Katalin